

Perspektiv och forskningsfält inom etnologi

Alf Arvidsson, docent i etnologi vid Umeå universitet, ger i sin bok *Etnologi. Perspektiv och forskningsfält*¹ sin syn på vad det mångfasetterade, men samtidigt lite "vaga" ämnet etnologi är i dag. Boken är, liksom Arvid Bringéus *Människan som kulturvarelse* (1990), tänkt som en introduktion för universitetsstudier i etnologi och därtill som referensverk för uppsatser. I jämförelse är Bringéus framställning mera omfattande och täcker flera synvinklar på ämnet än Arvidssons nyutkomna bok, men där Bringéus i hög grad hämtar sina exempel från den äldre svenska etnologiska forskningen tar Arvidsson sin utgångspunkt i den aktuella forskningen.

Arvidsson har som syfte att ge en översikt av den nutida etnologiska forskningen i Sverige. Han strävar till att ta upp teman som har väckt intresse inom forskningen, lyfta fram inomvetenskapliga traditioner och ta upp olika fält i det svenska samhället inom vilka etnologer ger väsentliga bidrag. I boken diskuterar Arvidsson olika infallsvinklar, begrepp och perspektiv som etnologer utgår ifrån i sina studier. Han säger sig vara influerad av strukturalistiska och fenomenologiska strömningar och betonar följaktligen tolkning och förståelse som forskningsmetod.

I kapitel 1 går författaren in på frågor om vad etnologi är och vilka kunskapsmål ämnet har och har haft. Han diskuterar begreppet kultur och kommer in på hur begrepp såsom natur, tid, rum, teknik och samhälle är kulturella konstruktioner. I det andra kapitlet behandlas de sociala kategorierna etnicitet, klass, kön samt ålder och generation. Utgående ifrån olika sociala kategorier kan kulturell variation studeras. Arvidsson väcker frågor kring vad de sociala kategorierna betyder i kulturella former var för sig och i kombination med varandra, och i vilka situa-

tioner de aktualiseras. Han formulerar intressanta frågeställningar för fortsatta forskning kring denna aspekt och belyser sina resonemang med konkreta exempel ur den aktuella forskningen. Det tredje kapitlet behandlar kulturella uttryck. Arvidsson tar upp verbala, konstnärliga och materiella kulturuttryck. Mera ingående går han in på bland annat muntlig folklöre, folkkonst, performance och föremål som studieobjekt. I det fjärde kapitlet kommer Arvidsson in på studiet av olika kulturproduktiva arenor. Dessa är platser för social interaktion och platser där kulturell gemenskap skapas. Författaren nämner bland andra skolan och föreningar som arenor där kulturer äger rum. Mera ingående behandlar Arvidsson lokalsamhället, arbetsplatsen, familjen och medierna.

Det femte kapitlet är en introduktion till det etnologiska källmaterialet och dess användning. Alldeles kort presenteras bland annat fältarbete, intervjuer, observationer och frågelistor som materialinsamlingsmetoder inom etnologin. Det etnologiska källmaterialet och dess användning är en viktig och intressant aspekt inom ämnet och hade därför i mitt tycke förtjänat ett större utrymme i framställningen.

I det sista kapitlet tar Arvidsson upp etnologiska forskningsfält inom nutida svensk etnologi.

Avsikten är att ge exempel på vad etnologer forskar om med en betoning på fält som har relevans i det svenska samhället idag. Han tar upp det kulturhistoriska forskningsfältet och framhåller att etnologins inriktning på bland annat vardagslivet är en orsak till att etnologin och särskilt de kulturhistoriska frågeställningarna har väckt ett stort publikt intresse. I Sverige har etnologernas studier kring invandrarna fått en stor betydelse. Etnologerna har också deltagit i den pedagogiska debatten i det svenska samhället genom bidrag med studier av bland annat barnuppfostran. Genusforskning, arbets-

1 Arvidsson, Alf. *Etnologi. Perspektiv och forskningsfält*. Lund 2001. 164 s.

livsforskning och ungdomsfrågor är ytterligare exempel på fält där etnologer kommit med viktiga bidrag.

Boken är tänkt att fungera som referensverk för bland annat uppsatsarbeten. Kapitlen avslutas med en lista med litteraturhänvisningar till de viktigaste nyckelorden i texten för att man enkelt skall kunna gå vidare. Litteraturförteckningen upptar därmed ett stort utrymme i boken. Idén är bra eftersom boken säkert kan ge idéer och uppslag till forskningsteman, perspektiv och frågeställningar. Tyvärr finns det vissa smärre brister i litteraturförteckningen. Ett mindre antal verk som hänvisas till i texten fattas i litteraturförteckningen. Som bilagor finns webadresser till undervisnings- och forskningsinstitutioner främst i Sverige samt en förteckning över etnologiska tidskrifter.

Jag hade förväntat mig att *Etnologi. Perspektiv och forskningsfält* verkligen skulle ha varit den rediga och klara bok som dess yttre med kapitelindelning

och rubriker lät antyda, men helhetsintrycket av boken blev i alla fall en aning vagt och oprecist. Det var ibland svårt att följa med den logik varmed författaren hade lagt upp boken. Samtidigt blev det också oklart enligt vilka principer han valt att närmare behandla särskilda teman. Boken lämpar sig trots detta väl som en introduktion till studier inom etnologi. Den ersätter inte tidigare läroböcker, eftersom den inte är en heltäckande framställning av ämnet etnologi, men fungerar bra som ett komplement. Med tanke på att boken skall fungera som en introduktion kunde det ha varit motiverat att förse boken med en kort lista med grundläggande termförklaringar. Bokens största förtjänst ligger enligt mig i att den tar sin utgångspunkt i den aktuella forskningen samt att den ger inspiration och idéer. För den som skall skriva uppsats är litteraturhänvisningarna välkomna.

Sonja Hagelstam